

2026

Föstudaginn 15. september 1995.

Nr. 253/1995.

Dagmar hf.

(Björgvin Þorsteinsson hrl.)

gegn

Skeljungi hf.

(Ragnar Halldór Hall hrl.)

Kærumál. Aðför. Innsetningargerð. Frávísun frá Hæstarétti.

Dómur Hæstaréttar.

Mál þetta dæma hæstaréttardómararnir Garðar Gíslason, Gunnlaugur Claessen og Markús Sigurbjörnsson.

Sóknaraðili skaut máli þessu til Hæstaréttar með kæru 16. júlí 1995 með vísan til 4. mgr. 84. gr. laga nr. 90/1989 um aðför, sbr. 1. mgr. 102. gr. laga nr. 92/1991. Kæran barst réttinum ásamt kærumálgögnum 19. sama mánaðar. Kærður er úrskurður Héraðsdóms Reykjavíkur 7. júlí sl., þar sem heimilað var, að tilgreint lausafé yrði tekið með beinni aðfarargerð úr vörslum sóknaraðila og fengið varnaraðila. Krefst sóknaraðili þess, að úrskurðinum verði hnekkí og öllum kröfum varnaraðila hafnað. Þá krefst hann málskostnaðar í héraði og kærumálskostnaðar.

Varnaraðili krefst þess aðallega, að málinu verði vísað frá Hæstarétti, en til vara, að hinn kærði úrskurður verði staðfestur. Hann krefst og kærumálskostnaðar.

Lögð hafa verið fram endurrit úr gerðabók sýslumannsins í Reykjavík 17. júlí 1995 og sýslumannsins í Kópavogi 18. sama mánaðar. Samkvæmt þeim gögnum voru varnaraðila þá fengin umráð muna þeirra, sem auðkenndir eru nr. 7, 10-12 og 22-27 í hinum kærða úrskurði.

Varnaraðili styður frávísunarkröfu sína því, að sóknaraðili hafi ekki lengur réttarhagsmuni af því, að hinn kærði úrskurður komi til endurskoðunar fyrir Hæstarétti, þar sem gerðin hafi þegar farið fram. Líta verður svo á, að varnaraðili sé með þessu að lýsa yfir því, að hann leiti ekki fullnustu réttinda sinna samkvæmt hinum kærða úrskurði frekar en orðið er. Að þessu virtu verður að telja að sóknaraðili hafi ekki lengur réttarhagsmuni af því, að hinn kærði úrskurður komi til endurskoðunar. Ber því að vísa málinu frá Hæstarétti.

Rétt þykir, að hvor aðila beri sinn kærumálskostnað.

D ó m s o r ð:

Máli þessu er vísað frá Hæstarétti.

Kærumálskostnaður fellur niður.

Úrskurður Héraðsdóms Reykjavíkur 7. júlí 1995.

Mál þetta barst dóminum 18. maí sl. með aðfararbeiðni, dags. 16. maí sl., þar sem krafist er af hálfu Skeljungs hf. dómsúrskurðar um, að eftirtalið lausafé verði tekið með beinni aðfarargerð úr vörslum hlutafélagsins Dagmarar hf. og fengið gerðarbeiðanda.

1. andafari, 2. vinnslulína, færiband o. fl., árg. 1986–1993, 3. línurekkar, 18 stk., 4. lína, um 49 bjóð. 5. flekar vegna einangrunar í lest, 6. slökkvitæki, 3 stk., 7. flotbúningar, 14 stk., 8. glussadælur, 2 stk., 9. handverkfæri, lyklar, skrúfjárn o. fl., 10. rafsuðuvél, 11. logsuðutæki ásamt kútum, 12. freonkútar, 2 stk., 13. myndbandstæki í borðsal, 14. GPS-móttakari, Magnavox MX-100, árg. 1991, 15. veðurkortamóttakari, JRC-JAX-2, árg. 1986, 16. sjónvarpskerfi fyrir dekk, 1 skjár og 3 myndavélar, árg. 1993, 17. fiskvinnslubúnaður, frystibúnaður, færibönd, frystipönnur, borð o. fl., árg. 1986–1993, 18. tvær vogir, Póls S-55, 10 kg, árg. 1986, 19. bindivél, Paynes PS-53, árg. 1986, 20. Plotter, JRC NWU 52, árg. 1986, 21. Plotter, Kodan TD 048, árg. 1987, 22. dýptarmælir, Kajo Denki 300 2T, árg. 1991, 23. höfuðlínúmælir, Kajo Denki KCN 200 complet, árg. 1990, 24. höfuðlínúmælir, Scanmar 4004, brúartæki, árg. 1985, 25. botnstykki, Scanmar, árg. 1991, 26. Scanmar-hitanemi, árg. 1985, 27. Scanmar-dýpisnemi, árg. 1985, 28. rækjutroll, 29. fiskitroll, 30. kraftblökk, 31. trollhlerar, 2 stk., 32. togvírar, 33. fiskiskilja, 34. fiskidæla.

Af hálfu gerðarþola eru gerðar þær kröfur, að aðfararbeiðninni verði hafnað. Þá er af hálfu gerðarþola krafist málskostnaðar að skaðlausu að mati dómsins.

Málsatvik og ágreiningsefni.

Hinn 3. mars sl. var m/b Snarfari, HF-066, sknr. 965, þinglýst eign gerðarþola, seldur á framhaldsuppboði. Gerðarbeiðandi var hæstbjóðandi, en söluverð var 180.500.000 kr. Boð gerðarbeiðanda var samþykkt á uppboðsdegi gegn greiðslu fjórðungs kaupverðs, og fékk gerðarbeiðandi umráð skipsins við samþykki boðsins.

Af hálfu gerðarbeiðanda er því haldið fram, að við skoðun skipsins 5. mars sl. hafi komið í ljós, að ýmislegt hafi vantað um borð, sem teljist til fylgijár skips. Við kaup gerðarbeiðanda á uppboðinu hafi hann orðið eigandi umræddra muna, en þeir eru taldir upp hér að framan. Gerir hann þá

kröfu í málinu, að þeir verði teknir úr vörslum gerðarþola með beinni aðfarargerð.

Af hálfu gerðarþola er því mótmælt, að gerðarbeiðandi hafi nokkurn tíma eignast umrædda muni, þar sem þeir hafi ekki verið um borð í skipinu, þegar uppboðið fór fram.

— — —

Niðurstöður.

Með veðskuldabréfi, dags. 30. desember 1990, var mb. Snarfari (þá mb. Halldóra) veðsettur gerðarbeiðanda „í því ástandi, sem hún nú er í eða síðar kann að verða, með öllum endurbótum og viðaukum svo og lóðaréttindum“. Með veðtryggingarbréfi, dags. 28. febrúar 1993, var mb. Snarfari veðsettur gerðarbeiðanda „með öllu, sem fylgir og fylgja ber“. Loks var mb. Snarfari veðsettur gerðarbeiðanda samkvæmt tveimur skuldabréfum, dags. 2. febrúar 1995, með „rá og reiða, aflvél, veiðikvóta og öllu því, sem því fylgir og fylgja ber, þar á meðal lausafjármunum, hverju nafni sem þeir nefnast, og eru eign skuldara og ætlaðir eru til notkunar á skipinu eða við veiðar þess, svo sem vindur, dýptarmælir og önnur mælitæki“.

Í 2. mgr. 6. gr. laga um veð segir, að þeim, sem veðsetji skip, sé rétt að semja svo um, að skipinu skuli fylgja auk venjulegs fylgifyrjar aðrir lausafjármunir, sem ætlaðir eru til notkunar á skipinu, svo sem kola- og olíubirgðir þær, sem í skipinu eru í hvert skipti, veiðarfæri, skipsbúnaður og önnur áhöld. Telja verður, að með fyrrgreindum veðbréfum hafi verið veðsettir lausafjármunir, sem ekki teljast til venjulegs fylgifyrjar skipa.

Ljóst er af gögnum málsins, að skipið hefur á undanförunum árum verið notað við togveiðar, línuveiðar og hringnótaveiðar, og hefur aflinn ýmist verið ísaður eða frystur um borð. Þau veiðarfæri, sem ekki voru í notkun í hvert skipti, svo og fiskvinnslubúnaður virðast hafa verið tekin úr skipinu eftir veiði- og vinnsluaðferð hverju sinni, annaðhvort til geymslu í landi eða til annarra nota gerðarþola. Af gögnum málsins virðist m. a. mega ráða, að veiðiútbúnaður, sem tilheyrir togveiðum, hafi verið tekinn úr skipinu í maí 1993, og sama gildir um ýmsan búnað til frystingar árið 1994.

Ætla verður, að skipið hafi síðast verið á línuveiðum, og stóðu þær veiðar til febrúarloka 1995. Eftir það og skömmu áður voru margir munirnir fjarlægðir úr skipinu samkvæmt skrá þeirri, sem Rannsóknarlögregla ríkisins hefur látið gera, sbr. dskj. nr. 7. Voru munir þessir fjarlægðir, áður en nauðungarsala á skipinu fór fram 3. mars 1995. Munirnir tengjast línuveiðum skipsins með einum eða öðrum hætti.

Otvírætt er, að skipið var veðsett gerðarbeiðanda með þeim veiðarfærum, sem notuð voru á hverjum tíma, og með þeim búnaði, sem tengja má

þessum veiðum eða ótlilegri notkun skipsins. Þetta á við um þá muni, sem taldir eru upp í liðum 1–16 og 22–27 í aðfararbeiðni. Þar sem telja verður rétt gerðarbeiðanda ótvíræðan til þessara muna, ber að heimila, að gerðarbeiðanda verði fengin umráð þeirra með innsetningargerð. Í þessu sambandi verður að telja, að ekki skipti máli, þótt munirnir hafi ekki verið um borð í skipinu við sölu þess. Á sama hátt verður ekki talið skipta máli, þótt ekki hafi komið fram athugasemd af hálfu gerðarbeiðanda við uppboðið, en af hálfu gerðarþola var því haldið fram við munnlegan málflutning, að gerðarbeiðanda hafi borið að gera slíka athugasemd. Þá ber að telja, að tilgreining gerðarbeiðanda á þessum munum sé eftir atvikum nógu skýr, þó þannig, að ekki þykir unnt, að innsetning fari fram skv. liðum 2 og 9 nema fyrir þeim munum, sem þar eru tilgreindir. Einnig ber að telja, að óvissa um afdrif sumra munanna geti ekki komið í veg fyrir gerðina. Loks verður að telja, að búnaður þessi hafi verið eign gerðarþola, en eins og fram kemur í kaupsamningi á dskj. nr. 13 og í afsali á dskj. nr. 15, var gert ráð fyrir því, að hann fylgdi skipinu.

Um aðra muni ber að líta til þess, að í fyrstu tveimur veðbréfunum er ekki skýrlega kveðið á um, að veðsetningin nái einnig til þeirra veiðarfæra og tækja, sem talin eru upp í liðum 17–21, og hið sama á við um þá muni, sem taldir eru upp í liðum 28–34. Ekki er ágreiningur um, að þeir munir, sem þarna greinir, voru allir teknir úr skipinu fyrir útgáfu veðbréfanna 2. febrúar 1995, og þeir tilheyra öðrum veiðum skipsins eða fiskvinnsluaðferðum en það stundaði síðast fram til loka febrúarmánaðar 1995. Réttur gerðarbeiðanda til að fá umráð þessara muna telst ekki nægjanlega glöggur, til þess að unnt sé að fá honum umráð þeirra með beinni innsetningargerð.

Samkvæmt þessu verður að telja rétt gerðarbeiðanda til að fá í hendur muni þá, sem taldir eru í liðum 1–16 og 22–27, ótvíræðan, og þykir því rétt svo og með vísan til 1. mgr. 78. gr. og 3. mgr. 83. gr. laga um aðför nr. 90/1989, að honum verði fengin umráð þessara muna með beinni innsetningargerð.

Rétt þykir, að gerðarþoli greiði gerðarbeiðanda málskostnað, sem þykir hæfilega ákveðinn 125.000 kr.

Úrskurð þennan kváðu upp Sigríður Ingvarsdóttir héraðsdómari og meðdómsmennirnir Jón B. Halsteinsson skipaverkfræðingur og Stefán Már Stefánsson lagaprófessor.

Úrskurðarorð:

Heimilt er, að framantalið lausafé, sem tilgreint er í liðum 1–16 og 22–27, verði tekið með beinni aðfarargerð úr vörslum gerðarþola, Dagmarar hf., og fengið gerðarbeiðanda, Skeljungi hf.

Gerðarþoli greiði gerðarbeiðanda 125.000 kr. í málskostnað.

Heimilt er að gera fjárnám fyrir kostnaði af gerðinni.
